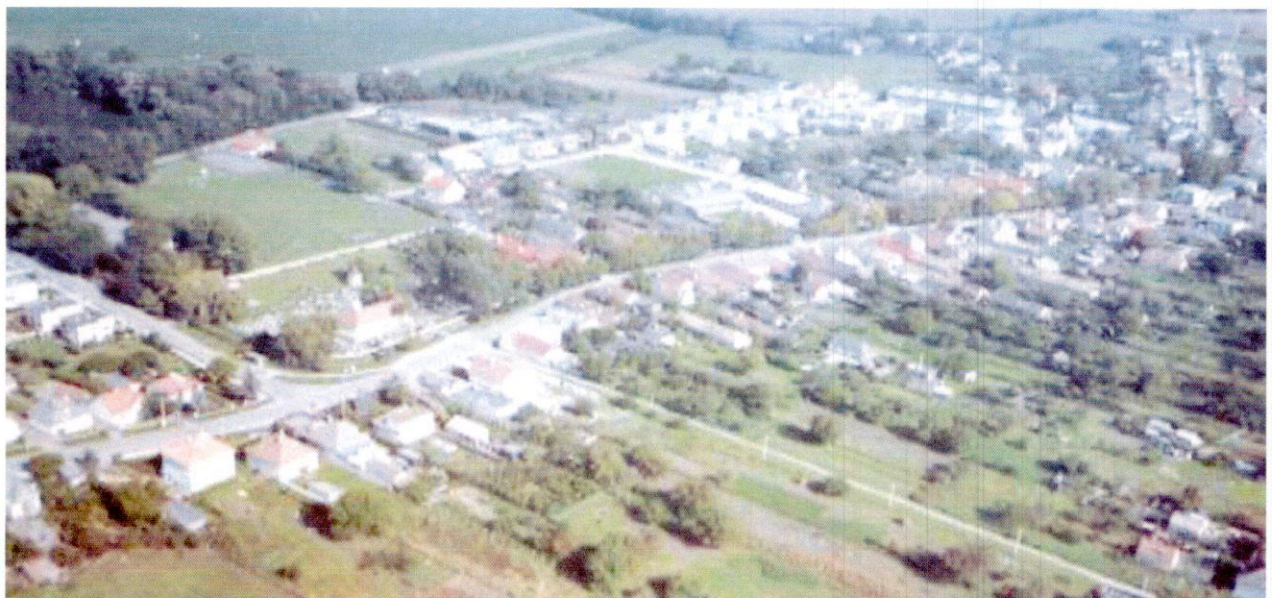

**KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
OBCE VEĽKÉ ORVIŠTE
na roky 2018-2022**

Príhovor starostu obce Veľké Orvište

Vážení občania,

prihovám sa k Vám aj touto cestou, a to predstavením Komunitného plánu sociálnych služieb obce Veľké Orvište, ktorý bol spracovaný v tomto roku v zmysle Zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách. Komunitný plán je metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb tak, aby zodpovedali špecifikám našej obce a potrebám našich občanov. Našou snahou je, aby sme postupne v ďalšom období zabezpečovali úlohy a ciele stanovené v Komunitnom pláne sociálnych služieb. Vďaka komunitnému plánu sa nám bude dariť adresnejšie a efektívnejšie využívať financie obecného rozpočtu pre skvalitnenie sociálnych služieb tam, kde je to potrebné a dôležité.

Dokument dáva odpoveď aj na otázku, v akom rozsahu a aké sociálne služby sa poskytujú dnes a aké je potrebné vytvoriť či rozšíriť do budúcnosti, aké ľudské, materiálne a finančné zdroje máme, resp. budeme ich musieť vytvoriť. Komunitný plán sociálnych služieb je aj prostriedkom na optimalizáciu výdavkov v sociálnej oblasti. Vďaka nemu budeme môcť adresnejšie a efektívnejšie vynakladať finančné prostriedky obecného rozpočtu s cieľom skvalitnenia sociálnych služieb tam, kde je to potrebné a dôležité.

Pavol Paulovič
starosta obce

OBSAH

Úvod

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb
 - 1.1 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb
 - 1.2 Sociálne služby a použitá terminológia
 - 1.3 Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov
 - 1.4 Komunita a komunitné plánovanie
 - 1.5 Strategické podklady k spracovaniu komunitného plánu
2. Analytická časť
 - 2.1 Analýza sociologických a demografických údajov
 - 2.2 Obyvateľstvo
 - 2.3 Školstvo
 - 2.4 Služby
 - 2.5 Nezamestnanosť
 - 2.6 Sociálne znevýhodnené skupiny
 - 2.7 Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb
 - 2.8 Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb
 - 2.9 SWOT analýza v sociálnej oblasti
3. Strategická časť
 - 3.1 Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb
 - 3.2 Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb
 - 3.3 Spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb

Záver

ÚVOD

Vývoj spoločnosti zavádza do praxe nové pojmy, nové technológie, nové prístupy. Celá spoločnosť prechádza vývojovým procesom, ktorý si vyžaduje pulz doby. V tejto súvislosti sa do praxe zavádza aj pojem „komunitné plánovanie“, hoci jeho obsah rozhodne nie je novinkou. Zmyslom komunitného plánovania najmä v obciach je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom. Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby treba vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby. Stratégia rozvoja sociálnych služieb obce v predpokladanom komunitnom pláne zahŕňa v sebe aktualizáciu kompetencií podľa novej legislatívy zákona o sociálnych službách, ktorý značne rozširuje pôsobnosť obce a prioritne podporuje rozvoj:

- zvyšovania kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- komunitných a terénnych služieb,
- sociálneho poradenstva, prevencie a krízovej intervencie,
- odborného a osobného rastu zamestnancov v sociálnych službách.

Zmyslom komunitného plánovania je taktiež aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným koordinovaným postupom, posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Hlavným zámerom realizácie komunitného plánu sociálnych služieb je spokojnosť občanov s poskytovanými službami obce, zvýšenie kvality života, aktívny záujem ľudí o udržateľnosť a rozvoj komunity obce.

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1 Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009, sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb, tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

a) sociálne služby krízovej intervencie

ktorými sú:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach, ktorými sú:
 - *nízkoprahové denné centrum,*
 - *integračné centrum,*
 - *komunitné centrum,*
 - *nocľaháreň,*
 - *útulok,*
 - *domov na polceste,*
 - *zariadenie núdzového bývania*
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu

b) sociálne služby na podporu rodiny s deťmi

ktorými sú:

1. pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného a pracovného života,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,
3. služba včasnej intervencie

c) sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku

ktorými sú:

1. poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek, ktorými sú:
 - *zariadenie podporovaného bývania,*
 - *zariadenie pre seniorov,*
 - *zariadenie opatrovateľskej služby,*
 - *rehabilitačné stredisko,*
 - *domov sociálnych služieb,*
 - *špecializované zariadenie,*
 - *denný stacionár*
2. domáca opatrovateľská služba,
3. prepravná služba,
4. sprievodcovská služba a predčitateľská služba,
5. tlmočnická služba,
6. sprostredkovanie tlmočnickej služby,
7. sprostredkovanie osobnej asistencie,
8. požičiavanie pomôcok

d) sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií

ktorými sú:

1. monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,
2. krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií

e) podporné služby

ktorými sú:

1. odľahčovacia služba,
2. pomoc pri zabezpečovaní opatrovníckych práv a povinností,
3. poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,
4. podpora samostatného bývania,
5. poskytovanie sociálnej služby v jedálni,
6. poskytovanie sociálnej služby v práčovni,
7. poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny

Štát priamo v § 83, odsek 2 zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

MPSVR SR v júni 2009 vydalo Národné priority rozvoja sociálnych služieb ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálne technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržateľnosť).

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulantných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2 Sociálne služby a použitá terminológia

Sociálne služby predstavujú rôzne činnosti, ktoré sú určené na pomoc ľuďom, ktorí sa ocitli v nepriaznivej sociálnej situácii, nevedia si sami zabezpečiť základné životné potreby alebo potrebujú pomoc z iných vážnych dôvodov.

Ich hlavným cieľom je pomôcť občanom v tom, aby mohli viesť samostatný život a zachovali si určitý štandard životného štýlu. Okrem toho sa snažia znížiť sociálne problémy v spoločnosti, ktoré vznikajú v dôsledku nerovnosti, čo sa týka príjmov alebo postavenia.

V najväčšej miere tieto služby využívajú seniori, následne rodiny s deťmi, osoby s telesným postihnutím a tiež osoby, ktoré sa z nejakého dôvodu ocitli na „okraji“ spoločnosti. Vývoj poskytovania sociálnych služieb sa v každej krajine mení podľa:

- demografického vývoja krajiny,
- sociálno – ekonomického vývoja krajiny,
- najnovších trendov v sociálnej oblasti.

Všetky tieto zmeny majú vplyv na spôsob poskytovania a financovania sociálnych služieb a aplikujú sa do praxe postupnými reformami. Podobným spôsobom sa vyvíjali sociálne služby aj v Slovenskej republike. Nové princípy poskytovania sociálnych služieb, ktoré sú bežne uplatňované v sociálnych systémoch vyspelých európskych krajín, boli zavádzané postupne od začiatku 90. rokov. Reformou verejnej správy v Slovenskej republike začali v roku 2002 prechádzať kompetencie aj v oblasti poskytovania sociálnych služieb na obce/mestá a samosprávne kraje.

Ciele reformy v oblasti sociálnych služieb:

- rozšíriť poskytované služby, ktoré neboli a nie sú zabezpečené v dostatočnej miere vo všetkých regiónoch,
- zabezpečiť služby bližšie k občanom, prechod z veľkokapacitných špecializovaných inštitúcií ku komunitným službám, ktoré nevytrhávajú občanov z ich prirodzeného prostredia,
- vyššia kvalita služieb, čo sa prejaví väčšou rôznorodosťou služieb, ktoré budú primeranejšie uspokojovať individuálne potreby a chrániť práva ľudí v sociálnej núdzi.

Ďalšia súvisiaca terminológia

Sociálna práca je odborná činnosť zameraná na aktívne ovplyvňovanie a riešenie primárne sociálnych problémov aj malej sociálnej skupiny, spoločenstva, lokality. Cieľom je úspešná socializácia alebo integrácia skupiny, ktorá potrebuje dosiahnutie prijateľného vzťahu medzi sociálnym prostredím a neadaptovanými osobami. Ide teda o snahu vytvoriť priaznivé sociálne podmienky pre život v danom prostredí.

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo ďalšia činnosť, alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- prevenciu vzniku nepriaznivej sociálnej situácie, riešenie nepriaznivej sociálnej situácie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,
- zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,
- zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,
- riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,
- prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.

Sociálne služby sa poskytujú ako:

- pobytové (celoročné alebo týždenné),
- ambulantné,
- terénne.

Nepriaznivá sociálna situácia je ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzením jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy:

- z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- pre svoje životné návyky alebo pre spôsob života,
- pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav,
- z dôvodu, že dovŕšila dôchodkový vek,
- pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím,
- pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo
- z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.

Sociálna exklúzia je sociálne vylúčenie, teda proces separácie jednotlivcov od spoločnosti v dôsledku napr. nedostatočného vzdelania, rasy, pohlavia, veku a pod. Príčiny sociálnej situácie súvisiacej so sociálnou exklúziou sú napr. demografické zmeny, ekonomické

zaťaženie domácností, príjmová nerovnosť (ktorá ma okrem iného aj svoj regionálny aspekt), nezamestnanosť, nedostatok v prístupe k inštitúciám a pod.

Sociálna inklúzia je proces začleňovania sa exkludovaných komunit do spoločnosti, ich aktívne zapájanie sa do sociálneho, ekonomického, politického a kultúrneho života.

Zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb je zabezpečenie ubytovania, stravy, nevyhnutného ošatenia a nevyhnutnej základnej osobnej hygieny.

Krízová sociálna situácia je ohrozenie života alebo zdravia fyzickej osoby alebo rodiny, ktoré vyžaduje bezodkladné riešenie sociálnou službou.

Sociálna pomoc je aktívna spoluúčasť sociálneho pracovníka a klienta pri riešení problémových situácií v živote klienta. Je určená občanom, ktorí sa dostali do situácie sociálnej odkázanosti a nemajú prostriedky alebo schopnosti zabezpečiť sebe alebo svojej rodine základné životné potreby. Zákon č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov definuje túto situáciu ako stav hmotnej a sociálnej núdze.

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana nedosahuje životné minimum ustanovené zákonom. V tomto prípade ide o situáciu chudoby, do ktorej sa najčastejšie dostáva občan, ktorý je dlhodobo nezamestnaný, nemá pracovný a ani iný príjem, napr. dôchodok.

Sociálna núdza je stav, keď si občan nemôže zabezpečiť starostlivosť o svoju osobu, domácnosť, alebo kontakt so sociálnym prostredím, najmä vzhľadom na vek, sociálnu neprispôbilosť alebo stratu zamestnania.

1.3 Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Sociálnu problematiku rieši najmä nasledujúca legislatíva SR:

- zákon 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších zmien a doplnkov,
- zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov,
- zákon 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kuratele,
- zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení,
- zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Miestna legislatíva:

- všeobecné záväzné nariadenia obce, ktoré sa týkajú sociálnej problematiky,
- zásady poskytovania jednorazovej finančnej pomoci,

- Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov podľa § 80 dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Obec

a/ vypracúva, schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode,

b/ utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,

c/ je správnym orgánom v konaniach o

1. odkázanosti na sociálnu službu:

- v zariadení pre seniorov,
- v zariadení opatrovateľskej služby,
- v dennom stacionári,
- v odkázanosti na opatrovateľskú službu,
- v odkázanosti na prepravnú službu,
- a ďalšie.

d/ vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu,

e/ poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie:

1. sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízko prahovom dennom centre,
2. sociálnej služby v nízko prahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári,
3. opatrovateľskej služby,
4. prepravnej služby,
5. odľahčovacej služby.

f/ poskytuje základné sociálne poradenstvo,

g/ môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12,

h/ uzatvára zmluvu:

1. poskytovaní sociálnej služby,
2. o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby,
3. o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom sociálnej služby, ktorého zriadila iná obec alebo vyšší územný celok a ďalšie.

V ustanoveniach §§ 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní.

1.4 Komunita a komunitné plánovanie

Jedným z možností ako rozvíjať sociálne služby a aktivity pre cieľové skupiny občanov, ktorí sú odkázaní na pomoc iných, je komunitné plánovanie, ktoré po analýze potrieb znevýhodnených skupín obyvateľstva navrhuje potrebu vytvorenia a zlepšenia sociálnych služieb, ich rozmiestnenie, ako aj potrebné ľudské, materiálne a finančné zdroje.

Pre objasnenie pojmu komunitné plánovanie je potrebné najskôr vymedzenie pojmu komunita. Obec sa považuje za základnú občiansku komunitu, ktorá je občanovi po rodine najbližšia a ktorá teda svojimi sociálnymi aktivitami môže chrániť jeho sociálne záujmy.

Obec v záujme občana vstupuje do kontaktu so štátom, postupne vznikajú nové vzťahy medzi občanom a obcou, občanom a štátom. Jasne definované vzťahy sa môžu stať dynamizujúcim prvkom rozvoja celého systému sociálnej ochrany obyvateľstva.

Komunitné plánovanie možno vnímať ako proces smerujúci k zlepšeniu kvality života členov komunity. Implementuje sa vo vymedzenom prostredí – miestnej komunite a aktivuje procesy, ktoré kladú dôraz na zapojenie a vytváranie vzájomných vzťahov medzi samosprávou a komunitou a medzi ľuďmi navzájom. Vo svete je pojem komunitné plánovanie vnímaný v širšom kontexte.

V Slovenskej republike je pojem komunitné plánovanie spojené prevažne s rozvojom sociálnych služieb v zmysle zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách). Práve tento zákon definuje pojmy ako komunitná práca, komunitný rozvoj a komunitné plánovanie.

Ciele komunitného plánovania sociálnych služieb:

- posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov mesta/obce,
- predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín,
- vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji (a v niektorých prípadoch predstavujú pre obyvateľov hrozbu alebo vyvolávajú strach a neistotu).

Účastníci komunitného plánovania:

- zadávateľ sociálnych služieb (obec, ktorej zákon o sociálnych službách ukladá povinnosť zabezpečiť sociálne služby pre obyvateľov),
- poskytovateľ sociálnych služieb (verejný a neverejný poskytovateľ),
- prijímateľ sociálnych služieb (fyzická osoba - občan).

Komunitné plánovanie prináša ďalšie prínosy:

- vytváranie sebedomej občianskej spoločnosti (aktivizácia zadávateľa, prijímateľa a poskytovateľov sociálnych služieb),
- nové metódy spolupráce a vytvárania partnerstiev,
- zvýšenie záujmu o veci verejné, vzťah k bydlisku,
- aktívnejšiu komunikáciu medzi generáciami.

Nástrojom komunitného plánovania je komunitný plán, ktorý reaguje na miestne sociálne problémy a navrhuje kroky k ich riešeniu. Vytvára krátkodobé aj dlhodobé ciele a priority rozvoja sociálnych služieb v danej obci.

1.5 Strategické podklady k spracovaniu komunitného plánu

Miestne, regionálne a národné stratégie pre plánovanie sociálnych služieb:

Pri spracovaní komunitného plánu boli zohľadnené viaceré stratégie a priority, ktoré sú definované v lokálnych, regionálnych, národných a európskych strategických dokumentoch.

Miestne dokumenty:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Veľké Orvište na roky 2015 - 2020,
- VZN o poskytovaní opatrovateľskej služby, o spôsobe určenia úhrady a výške úhrady za poskytovanú opatrovateľskú službu,

- Zásady poskytovania jednorazovej dávky v hmotnej núdzi a jednorazovej dávky v sociálnej núdzi občanom obce Veľké Orvište.

Regionálne dokumenty:

- Akčný plán rozvoja sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately na území Trnavského samosprávneho kraja.

Národné dokumenty:

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020,
- Stratégia deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike na roky 2016 – 2020,
- Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020.

Dokumenty EÚ:

- Európa 2020,
- Akčný plán Rady Európy na presadzovanie práv ľudí so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020,
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 - 2020,
- Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2013 – 2030,
- Národný akčný plán na elimináciu a prevenciu násilia na ženách 2014 - 2019.

Spomedzi národných stratégií ovplyvňujú oblasť sociálnych služieb predovšetkým Národné priority rozvoja sociálnych služieb do roku 2020.

Cieľom Národných priorít je pozitívne ovplyvniť rozvoj sociálnych služieb v Slovenskej republike v rokoch 2015 - 2020 cestou formulovania základných priorít tohto rozvoja, predpokladov na dosiahnutie týchto priorít a merateľných ukazovateľov na posudzovanie ich splnenia. Špecifickými cieľmi Národných priorít je:

- zabezpečiť realizáciu práva občana na poskytovanie sociálnej služby so zohľadnením ľudsko-právneho a nediskriminačného prístupu a dôrazom na rešpektovanie ľudskej dôstojnosti,
- zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami cieľových skupín a komunity,
- zabezpečiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby v segregovaných lokalitách s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- zvýšiť dostupnosť komunitných sociálnych služieb s dôrazom na rozvoj sociálnych služieb pre rodinu, ktorá sa stará o svojho člena, odkázaného na pomoc inej osoby pri sebaobsluže,
- deinštitucionalizovať sociálne služby,
- presadiť princíp integrovanej dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti,
- zaviesť systém zabezpečenia a hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Predpokladá sa, že národné priority si následne obce, mestá a samosprávne kraje rozpracujú vo svojich koncepčných a plánovacích dokumentoch. Na základe dôslednej analýzy stavu poskytovaných sociálnych služieb, rovnako požiadaviek a potrieb ich prijímateľov a prijímateľiek, si stanovujú ciele a priority, následne úlohy a opatrenia rozvoja sociálnych služieb vo svojom územnom obvode na najbližšie obdobie.

Deinštitucionalizácia sociálnych služieb

Vláda SR svojím uznesením č. 761/2011 zo dňa 30. novembra 2011 schválila Stratégiu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v SR, a to v súlade s celosvetovým trendom systematického odstraňovania doposiaľ prevažujúceho modelu inštitucionálnej segregovanej starostlivosti poskytovanej ľuďom dlhodobo odkázaným na pomoc inej osoby (fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, starší ľudia s nepriaznivým zdravotným stavom, deti v náhradnej starostlivosti) a jeho nahradením modelom komunitných služieb a opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v prirodzenom sociálnom prostredí komunity.

Takáto zmena modelu - prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb - je jedným z cieľov súčasnej politiky EÚ v oblasti sociálnej inklúzie a zdravotného postihnutia a je súčasťou záväzkov SR v medzinárodnej ľudsko-právnej agende (ide o Európsku stratégiu pre oblasť zdravotného postihnutia pre roky 2010 až 2020, Spoločné európske smernice pre prechod z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť, Nástroje na využívanie štrukturálnych fondov na prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť, Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a opčný protokol k tomuto Dohovoru, Dohovor OSN o právach dieťaťa, Európsku sociálnu chartu).

Národný akčný plán deinštitucionalizácie bol časovo aj obsahovo obmedzený na prvú pilotnú fázu transformácie a deinštitucionalizácie sociálnych služieb v rokoch 2012 – 2015.

Revízia Národného akčného plánu deinštitucionalizácie 2012 - 2015 ukázala, že viaceré zadané úlohy sú aktuálne aj v nastávajúcom období a preniesli sa do predkladaného zaktualizovaného Národného akčného plánu prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť v systéme sociálnych služieb na roky 2016 – 2020. Cieľom tohto aktualizovaného dokumentu je stanoviť ciele a opatrenia pre pokračovanie v procese deinštitucionalizácie, pre nastavenie postupov, pomocou ktorých sa inštitucionálna starostlivosť o osoby so zdravotným postihnutím a seniorov postupne nahradí komunitnými službami v závislosti od individuálnych potrieb ich klientov - prijímateľov týchto služieb.

Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 -2020

Seniori tvoria značnú časť príjemcov sociálnych služieb. Vo vzťahu k nim sú častokrát priradované len potreby zabezpečovania zdravotných a sociálnych služieb. Dôležité sú však aj ďalšie aspekty ich života a potrieb. Všetky tieto potreby zahŕňa aktívne starnutie, ktoré je podľa Svetovej zdravotníckej organizácie proces, v ktorom sa optimalizujú možnosti zdravia, účasti a bezpečnosti s cieľom zvýšiť kvalitu života starších ľudí. Pojem aktívne starnutie sa teda netýka len starostlivosti o zdravie, ale zahŕňa v sebe tak fyzický, sociálny, ako aj duševný aspekt a podporuje nezávislosť seniorov, ich sebarealizáciu a účasť na spoločenskom živote komunity. V roku 2013 bol prijatý Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020, z ktorého vyplývajúce opatrenia by mali byť premietnuté aj do komunitných aktivít, a to najmä v týchto oblastiach:

- podpora seniorských organizácií,
- zabezpečenie osvetu seniorov v otázkach nemorálnych zmluvných podmienok a zneužívajúcich praktík poskytovateľov služieb, osvetu v oblasti prevencie kriminality a bezpečného správania sa seniorov v cestnej premávke,
- zapájanie seniorov do plánovania, tvorby a rozvoja komunitného plánovania,
- vytváranie podmienok na zabránenie sociálnej izolácie starších ľudí,

- podpora zapojenia starších ľudí do dobrovoľníckych aktivít a vytváranie podmienok na zapojenie dobrovoľníkov do aktivít určených pre seniorov, vrátane podpory zapojenia mladých ľudí do poskytovania služieb seniorom v rámci dobrovoľníckej práce, a tým upevňovanie medzigeneračných väzieb a uznanie významu dobrovoľníckej práce pri zvyšovaní kvality života starších ľudí ako aj celej spoločnosti,
- podpora rozvoja terénnych sociálnych služieb a ambulantných sociálnych služieb podporujúcich zotrvanie starších ľudí v prirodzenom rodinnom prostredí,
- zabezpečenie prístupu k informáciám a k základnému školeniu o problematike starostlivosti o starších ľudí odkázaných na pomoc iných osôb aj osobám, ktoré poskytujú neformálnu pomoc.

Tvorba KPSS v obci Veľké Orvište

Forma a postup vypracovania KPSS, jeho obsahová štruktúra a výstupy sú v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. v znp. (§82 a §83) a s Národnými prioritami sociálnych služieb na roky 2018 - 2022 pri súčasnom zohľadňovaní miestnych špecifik a potrieb miestnych komunít obyvateľstva. Určuje potreby rozvoja sociálnych služieb ako aj personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

Metodicky sa hlavná pozornosť sústredila na kvalitnú analýzu predchádzajúceho obdobia, súčasného stavu a potenciálu rozvoja. Podkladom k zodpovedným analýzám bolo priebežne realizované mapovanie údajov a štatistík. Pri analýzach sa používali pokiaľ možno menej náročné metódy (SWOT analýza a pod.), aby sa čo najefektívnejšie zafinovali potrebné výstupy, najmä v problémovej analýze. Pri spracovaní sa koordinovali vstupné aj výstupné informácie s procesom tvorby Programu hospodárskeho a sociálneho programu rozvoja obce. Cieľom bolo najmä eliminovať duplicity v analytickej ako aj strategickej časti a zároveň správne začleniť zafinované problémy do niektorého z týchto dokumentov.

2. Analytická časť

2.1 Analýza sociologických a demografických údajov

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce, je Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja (ďalej len PHSR) obce. Úspešná implementácia PHSR môže v obci Veľké Orvište napomôcť k zlepšeniu vybavenosti obce základnou infraštruktúrou, povzbudeniu podnikateľskej aktivity, rozvoju vidieckej turistiky, efektívnemu zvýšeniu využitia miestnych daností, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy a životného prostredia. Následne na to môže realizácia opatrení stanovených PHSR generovať príjmy a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva a zároveň postaviť pevné základy zodpovednej miestnej samosprávy.

Tabuľka č. 1: Základné údaje obce Veľké Orvište

Názov obce	Veľké Orvište
Štatút obce	obec
Okres	Piešťany
Kraj	Trnavský
Regionálne združenie miest a obcí	ZMO Trnava
Kód obce	556 572
Počet obyvateľov k 31.12.2017	1 072
Hustota osídlenia	278,39 obyv./km ²
Veľkosť katastra	384 ha
Prvá písomná zmienka	1113
Nadmorská výška	164 m. n. m.

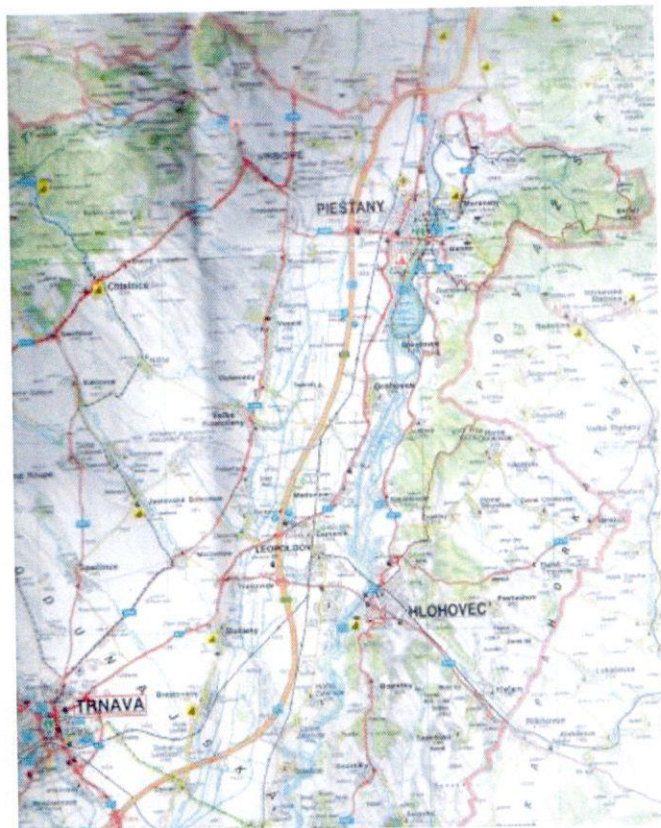
Zdroj: ŠÚ SR a Obec Veľké Orvište

PHSR obce Veľké Orvište na roky 2018 – 2022 deklaruje víziu obce takto:

„Veľké Orvište – obec priťažlivá pre bývanie formou prímestských vidieckych sídiel v čistom prírodnom prostredí s dostupnými službami pre obyvateľov i návštevníkov obce, ekonomicky stabilizovaná prevádzkou poľnohospodárskej prvovýroby, malými a strednými podnikmi s výrobou ekologicky nezaťažujúcou územie a službami pre obyvateľstvo, cestovný ruch a rast kvality života a životného prostredia.“

Poloha obce:

Obec Veľké Orvište leží v západnej časti Slovenska v strednej časti Trnavského samosprávneho kraja, v severnej časti okresu Piešťany, 4 km severozápadne od okresného mesta Piešťany. Geograficky leží uprostred severného výbežku Podunajskej nížiny, na styku so severnou časťou Trnavskej pahorkatiny, ktorý je ohraničený k sebe sa zbiehajúcimi pohoriami – od západu Malými Karpatami a od východu Považským Inovcom.

Územie obce sa rozprestiera na širšej pravostrannej aluviálnej nive Váhu. Povrchový vodný systém tvorí potok Dubová, ktorý preteká južným smerom susediacim okresným mestom Piešťany a nižšie sa ako pravostranný prítok vlieva do Váhu. Hydrologicky patrí oblasť do dunajského povodia. Katastrálne územie obce leží na severnom okraji okresu Piešťany, ktorý je súčasne severovýchodnou hranicou Trnavského a Trenčianskeho samosprávneho kraja. Na juhu a juhovýchode hraničí s katastrom okresného mesta Piešťany, na západe s obcami Krakovany a Ostrov, na severovýchode s obcou Bašovce.

Vznik obce:

Prvá písomná správa o Orvišti sa zachovala v tzv. Zoborskej listine z roku 1113 pod názvom villa Rivvis. Termínom villa sa označovala dedina. K rozdeleniu obce na dve sídelné jednotky prišlo neskoršie, keď sa v pôvodnom chotári obce Orvište vyvinula aj obec Malé Orvište. K dôslednému rozlišovaniu obcí prídavným menom – Veľké a Malé došlo až začiatkom 17. storočia.

Názov obce:

V pamätnej knihe Veľkého Orvišťa uvádza kronikár ľudové vysvetlenie názvu obce. Miesto, na ktorom bola obec založená, sa údajne podľa výskytu orlov volalo „Orliščo“. Z toho názvu vraj vznikol vývojom názov Orvište. Alternatívne sa však odvodzuje názov obce od latinského slova vo význame potok.

Erb obce:

Erb obce Veľké Orvište tvorí zelený štít so zlatou pažit'ou, nad ktorou kľáči strieborný muž – sv. Hubert – za ním zlatý mešec, pred ním strieborný jeleň so zlatým krížom medzi zlatým parožíom.

Vlajka obce:

Vlajka obce pozostáva z troch pozdĺžnych pruhov vo farbách biela, zelená, zlatá. Vlajka má pomer strán 2:3 a je ukončená tromi cípmi, t. j. dvomi zástrihmi siahajúcimi do tretiny jej listu. V zmysle heraldickej konvencie je možné zlatú farbu podľa potreby zamieňať na žltú.

Pečat' obce:

Okrúhla pečiatka s obecným symbolom – erbom v strede má v dolnej časti kruhopsu nápis: OBEC VEĽKÉ ORVIŠTE. Pečiatka má priemer 29 mm.

2.2 Obyvatel'stvo

Obyvatelia obce sú prevažne Slováci. Z jazykového hľadiska patrí Veľké Orvište do oblasti, v ktorej sa hovorí prevažne považským nárečím. Veľké Orvište, ale aj široké okolie, si v minulosti napriek maďarizačnému tlaku zachovali slovenský ráz. Obyvatelia obce boli v minulosti prevažne poľnohospodári a roľníci.

Tabuľka č. 2: Obyvateľstvo podľa vekovej štruktúry za rok 2017

Názov ukazovateľa	Počet	%
0 – 14	141	13,15
15 – 64	757	70,62
65 - viac	174	16,23
Spolu	1 072	100 %

Zdroj: Obec Veľké Orvište

Podľa zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov sa obec v súlade s § 11, odsek 3 zaraďuje do kategórie d) obec s počtom od 1001 do 3000 obyvateľov.

Demografická charakteristika:

Obec mala k 31.12.2017 celkom 1072 obyvateľov, z toho 544 mužov a 528 žien. Obec zaznamenáva v posledných troch rokoch mierny rast osídlenia vplyvom prisťahovalectva a individuálnej výstavby rodinných domov. Možnosti sebarealizácie v podnikaní sú v obci menej nákladné, nezanedbateľná je i čistota ovzdušia.

V národnostnej štruktúre obyvateľstva trvale dominuje obyvateľstvo slovenskej národnosti, zastúpenie iných národností je minimálne. Osídlenie je v intraviláne obce, je napojené na miestnu infraštruktúru s rovnakým prístupom ako pre ostatných obyvateľov obce.

V zložení obyvateľov podľa náboženského vyznania nedošlo oproti minulým rokom k významným zmenám. Zachováva sa dominantné postavenie obyvateľov rímskokatolíckeho vierovyznania, pokles v tejto skupine bol cca 5% na úkor nárastu obyvateľov bez náboženského vyznania a obyvateľov bez udaného vierovyznania.

Tabuľka č. 3: Národnostná skladba obyvateľstva:

Národnosť	Počet obyvateľov
Slovenská	1 028
Česká	5
Chorvátska	2
Ostatné, nezistené	37

Zdroj: Obec Veľké Orvište

Tabuľka č. 4: Vývoj počtu obyvateľov obce Veľké Orvište

Rok	Počet obyvateľov
1990	967
2000	954
2010	1 093
2011	1 082
2012	1 056
2013	1 072
2014	1 073
2015	1 057
2016	1 070
2017	1 072

Zdroj: Obec Veľké Orvište

Podľa uvedených údajov možno konštatovať, že počet obyvateľov má mierne stúpajúci charakter. Obec vytvára veľmi dobré podmienky pre nárast počtu obyvateľov. Vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva došlo podľa štatistického zisťovania v roku 2011 k významnému posilneniu úrovne vzdelania od základného k vyššiemu vzdelaniu, hlavne k vyššiemu odbornému vzdelaniu s maturitou a vysokoškolskému vzdelaniu, vid' tabuľka:

Tabuľka č. 5: Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva:

Rok	2007	2011	%
Zákl. vzdelanie	269	191	17,6
Učňovské bez maturity	203	201	18,5
Stredné odborné bez maturity	29	106	10
Úplné stredné učňovské	142	34	3,14
Úplné stredné odborné	96	217	20
Úplné stredné všeobecné	62	49	4,52
Vysokoškolské bakalárske	6	18	1,66
Vysokoškolské – Mgr., Ing., Dr.	42	77	7,1
Vysokoškolské doktorandské	0	3	0,28
Bez vzdelania	0	153	14,1
Nezistené	0	33	3,23
Spolu	849	1082	100

Zdroj: ŠÚ SR

2.3 Školstvo

Prvá správa o škole v obci pochádza z prvej polovice 19. storočia. Išlo o cirkevnú – rímskokatolícku ľudovú školu, ktorú navštevovali aj deti z Malého Orvišťa. Škola vo Veľkom Orvišti bola umiestnená v budove, ktorá sa nachádza pri miestnom cintoríne a Kostole Nanebovzatia Panny Márie. Mala jednu triedu a učiteľský byt. V roku 1924 bola v obci zriadená nová škola v budove prestavanej sýpky miestneho majera, ktorú odkúpila obec spolu s bytom pre úradníkov. Stará budova školy potom slúžila pre potreby obce a hrávali sa tam aj divadelné predstavenia. Neskôršie tam bola zriadená materská škola a dnes tam je klub seniorov.

Materskú školu v obci navštevuje 23 detí a Základnú školu I. stupňa pre 1. až 4. ročník navštevuje 25 žiakov. Obe školské zariadenia sú bez právnej subjektivity, priamo riadené obcou ako zriaďovateľom z jej rozpočtu s príspevkom VUC TTSK na základné školstvo a príspevkov rodičov na predškolskú výchovu. Objekty ZŠ a MŠ sú na jednom pozemku so

spoločným dvorom a športoviskom. V MŠ sa nachádza školská jedáleň, ktorá poskytuje stravu aj deťom zo ZŠ. Toho času je základná škola kapacitne pre potreby obce dostatočná. Obec nepredpokladá výstavbu nového školského zariadenia. Nové kapacitné požiadavky pri významnom náraste osídlenia je možné riešiť prístavbou jestvujúceho objektu základnej školy. Pri predpokladanom náraste obyvateľstva a dosahovanom raste počtu školopovinných detí súčasťou intenzitou demografického vývoja sa predpokladá trvalé pokrytie potreby obce doterajšou kapacitou, nakoľko doplnkovo sú obyvateľmi obce so zamestnaním mimo nej využívané školské zariadenia v okresnom meste Piešťany.

Veková kategória žiakov druhého stupňa navštevuje ZŠ v Piešťanoch. Na budove ZŠ vo Veľkom Orvišti sa uskutočnila výmena okien a dverí, rekonštrukcia vykurovania, rekonštrukcia riaditeľne, opravili a vymaľovali sa steny, opravil sa elektrický rozvod a položila sa nová podlaha a nový koberec v zborovni. V triedach sa osadili nové umývadlá, obložil sa priestor za umývadlami a sfunkčnil sa rozvod internetu. Rekonštrukcia vykurovania sa vykonala aj v MŠ a vymaľovala sa kuchyňa v školskej jedálni.

Tabuľka č. 6: Štruktúra školskej a predškolskej infraštruktúry

Škola	Počet tried	Počet žiakov	Počet učiteľov
Základná	2	25	2
Materská	1	23	2

Zdroj: Obec Veľké Orvište

2.4 Služby

V obci je pomerne silné zastúpenie najmä drobných živnostníkov, ale aj väčších firiem. Ich existencia na území obce značne vplýva na finančné možnosti obce, najmä z pohľadu miestnych daní a poplatkov. V oblasti služieb chýba v obci najmä pošta.

Tabuľka č. 7: Občianska vybavenosť a služby

Druh služby	Počet subjektov
Obecný úrad	1
Kultúrny dom	1
PT Veľkoobchod s potravinami	1
Pohostinské strediská	2
Knižnica	1
Kostol rímskokatolíckej cirkvi	1
Dom smútku	1
Cintorín	1
Kultúrny dom	1
Posilňovňa	1
Ihrisko pre futbal	1
Požiarňa zbrojnica s DHZ	1
Rybník s oddychovou zónou	1
Multifunkčné ihrisko	1
Ambulancia obvodného lekára	1
Autobusové linky miestneho významu	2
Stredisko hygienických služieb + práčovňa	1
Výdajňa obedov pre dôchodcov	1

Zdroj: Obec Veľké Orvište

Hospodárska situácia v obci je nepriaznivá a jej stav je odrazom malého počtu podnikateľských subjektov a výrobných prevádzok. Táto situácia priamo ovplyvňuje sociálnu situáciu a postavenie obyvateľov nielen v obci ale aj v celom regióne.

Tabuľka č. 8: Hlavné podnikateľské subjekty

Názov podnikateľského subjektu	Predmet podnikania
Obecný úrad	Verejná správa
BOMAT s.r.o.	Recyklácia elektroodpadu
Granelam, a.s.	Poľnohospodárstvo
KELLYS BICYCLES, s.r.o.	Montáž bicyklov
Pavol Táboorský	Veľkosklad potravín
ZOOPRODUKT s.r.o.	Chovateľské potreby
Modrý strom s.r.o.	Destilovanie, úprava a miešanie alkoholu

Zdroj: Obec Veľké Orvište

Stravovanie pre dôchodcov, zamestnancov obce, ale aj pre nečlenov družstva zabezpečuje obec dovozom hotovej stravy z a.s. Granelam (predtým PD Pokrok Ostrov) a výdajom do vlastných nádob stravníkov v priestoroch kultúrneho domu. V budove klubu seniorov Jazmín, v ktorom sa nachádza aj ambulancia obvodnej lekárky, zriadila obec stredisko hygieny a pracovňu pre sociálne odkázaných, starých a zdravotne postihnutých občanov.

Za účelom skvalitnenia poskytovania sociálnych služieb, zabezpečenia odborného prístupu a spracovania agendy obec Veľké Orvište je členom Spoločného úradu samosprávy so sídlom v okresnom meste Piešťany, ktorý zabezpečuje spracovanie agendy stavebného úradu, životného prostredia, pozemných komunikácií a opatrovateľskej služby. Písomnosti týkajúce sa sociálnej agendy spracúva pani PhDr. Monika Lagová, ktorá spĺňa požadované kvalifikačné predpoklady v študijnom odbore sociálna práca.

Obec o dianí v obci informuje obyvateľstvo a širokú verejnosť prostredníctvom internetovej stránky obce www.velkeorviste.sk a miestnym rozhlasom. V obci sú vytvorené podmienky na uskutočňovanie rôznych obecných, kultúrnych a športových podujatí, ktoré poskytujú občanom i turistom ideálne podmienky na stretávanie sa pri rôznych príležitostiach a prostredie pre trávenie voľného času.

Bývanie

Individuálna výstavba rodinných domov v obci stále pokračuje osobitne v novom obytnom súbore Topoľové v etapách I. a II. V uplynulom období v rokoch 2010 – 2012 obec realizovala výstavbu 5 nájomných bytov prestavbou objektu starý Vatrtovec na bytový dom s podporou MDVRR SR a z úveru zo ŠFRB. Potreba výstavby sociálnych nájomných bytov pre rozvoj osídlenia nižšej a strednej vrstvy obyvateľstva je mimoriadne vysoká. Pre novú bytovú zónu Topoľové II. boli z vlastných zdrojov vybudované komplexné inžinierske siete pre výstavbu 12 RD.

Mimoriadnu podporu rozvoju bývania vytvára obec operatívnym územným plánovaním, platným územným plánom aktualizovaným zmenami a doplnkami č. 1/2014 schválenými uznesením č. 26/2014 z 2.9.2014. Územný plán predpokladá výstavbu nových rodinných domov na novej IBV. Rodinné domy doplní aj malá radová výstavba.

Zdravotná starostlivosť

Priamo v obci je zabezpečená zdravotná starostlivosť jedným obvodným lekárom dochádzajúcim z Piešťan dvakrát do týždňa. Ostatné zdravotnícke služby zabezpečujú zdravotnícke zariadenia regionálneho a nadregionálneho charakteru v Piešťanoch. Domácu ošetrovateľskú starostlivosť pre všetky skupiny obyvateľstva na základe zmlúv so

zdravotnými poisťovňami zabezpečovala súkromná spoločnosť Agentúra DOS IMAG spol. s r.o. v domácom prostredí do septembra 2014. Obe zariadenia sa nachádzajú, resp. nachádzali v centre obce v spoločnom priestore, ktorého vlastníkom je obec.

2.5 Nezamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v miestnych súkromných podnikoch. Ostatní obyvatelia pracujú v podnikoch a službách v susedných obciach, resp. dochádzajú denne za prácou do Piešťan, Trnavy alebo Bratislavy.

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Piešťanoch, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí.

2.6 Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t. j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach.

Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť na:

- a) seniori
- b) nezamestnaní
- c) deti a mládež.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie:

Seniari

Obec vytvára technické a materiálne podmienky na činnosť Klubu seniorov. Taktiež sa snaží organizovať pre seniorov kultúrno-spoločenské aktivity v obci.

Nezamestnaní

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod. Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

V spolupráci s ÚPSVaR v Piešťanoch obec organizuje menšie obecné služby – aktivačnú činnosť. Uvedené činnosti sa vykonávajú v súlade so zákonom 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v nadväznosti na § 10 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v platnom znení. Obec, podľa zákona 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení, s uchádzačmi o zamestnanie uzatvára Dohody o podmienkach vykonávania menších obecných služieb. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce.

Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrúvania v režime nezamestnanosti je ich nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje predčasné ukončenie vzdelania, nevyhovujúca kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácia pracovať, čím sa stavajú neuplatniteľní na trhu práce.

Cieľom zámeru je zlepšenie pracovných návykov, zlepšenie životných podmienok znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a zotrúvanie v pracovnom procese aj po skončení doby poskytovania príspevku. Obec má záujem pomôcť svojim občanom v hmotnej núdzi zamestnať sa. Pre občana je to okrem finančného aj morálne ocenenie, že je užitočný a má možnosť zaradiť sa do kolektívu. Nezanedbateľná je aj možnosť vylepšiť si rodinný rozpočet. U dlhodobo nezamestnaných klesá s časom aj sebavedomie a tým aj schopnosť prezentovať sa pred potenciálnym zamestnávateľom.

Aktivačná činnosť a menšie obecné služby sú zamerané najmä na údržbu verejných priestranstiev a obecných budov, zber biologického odpadu a celkovo na zlepšovanie životného prostredia. V súčasnosti túto činnosť vykonáva 5 obyvateľov.

Deti a mládež

Obec v rámci svojich finančných možností prevádzkuje materskú školu, základnú školu a školský klub detí. Pre športové vyžitie detí najmä v čase osobného voľna slúži areál TJ Slovan Veľké Orvište, kde je k dispozícii jedno riadne a jedno multifunkčné ihrisko. Obec získala finančnú dotáciu z fondu Nadácie pre deti Slovenska na vytvorenie voľnočasovej aktivity, ktorá je určená pre všetky vekové kategórie. V súčasnosti ju využíva najmä TJ Slovan Veľké Orvište, stolnotenisový klub, žiaci ZŠ a školského klubu. Cez víkend slúži verejnosti, hlavne mládeži na rôzne kolektívne športy (futbal, basketbal, stolný tenis, šach, šípky a pod.).

2.7 Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

Využívanou formou sociálnych služieb je poskytovanie opatrovateľskej starostlivosti priamo v domácnostiach formou opatrovateľiek. Opatrovateľská služba sa vo všeobecnosti javí ako finančne najefektívnejšia forma sociálnej starostlivosti, ktorá vhodne nahrádza chýbajúce kapacity v sociálnych zariadeniach.

V obci nie je vybudované samostatné opatrovateľské zariadenie. Opatrovateľská služba v obci je vykonávaná formou dvoch opatrovateľiek. Snahou obecného úradu je vytvoriť prostredníctvom opatrovateľskej služby čo najkvalitnejšie podmienky pre skupinu občanov, ktorí sú na túto pomoc odkázaní.

Cieľom je orientovať sociálnu politiku obce na dôchodcov a mladé rodiny, podporovať tvorbu prostredia, ktoré bude zlepšovať sociálnu situáciu občanov.

Obec plánuje vytvoriť denný stacionár.

V okolí obce sa nachádza viacero sociálnych zariadení:

- Vrbové – DSS Klas

- Krakovany – Zariadenie opatrovateľskej služby 15
- Piešťany – ZOS, ZOS – LUMEN, UZ Penzión Vila Julianna, ÚZ DOMUM, Alzheimer centrum n.o., Piešťany
- Moravany nad Váhom – DSS.

Všetky tieto zariadenia sú prevažne plne obsadené, v prípade potreby je občan zaradený do poradovníka čakateľov.

Obec poskytuje najmä tieto sociálne služby:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok
- návštevy jubilujúcich starších občanov (narodeniny, výročia svadby)
- stretnutia dôchodcov
- uvítanie do života novorodencov obce
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia...)
- zabezpečenie stravovania
- poskytovanie potravinovej pomoci (potravinové balíčky)
- poskytovanie hygienických služieb a pranie

2.8 Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Veľké Orvište v budúcnosti počíta s nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku. Je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú čiastočne zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

- rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
 - a, poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
 - b, nepriaznivého zdravotného stavu,
 - c, dovŕšenia dôchodkového veku,
 - d, terénnej sociálnej služby,
- rozšírenie bytovej výstavby – podpora opráv existujúcich obydľí, nárast obyvateľstva, omladiť obec,
- vyriešiť bezbariérovosť v obci - podpora vytvorenia sociálneho zariadenia pre potreby obce,
- vybudovanie cyklotrasy – zabezpečenie aktívneho športového vyžitia starších občanov a mládeže, najmä s ohľadom na ich bezpečný presun medzi susednými obcami.

2.9 SWOT analýza v sociálnej oblasti

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom,
- záujem komunity obce a jej oficiálnych zložiek o rozvoj sociálnej oblasti,
- existencia a rozvoj univerzitného špecializovaného vzdelávania pre oblasť sociálnych služieb

- (detašované pracovisko Piešťany, študijný odbor sociálna práca),
- pokoj vidieckeho prostredia,
- blízkosť turisticky atraktívneho mesta,
- aktívna činnosť Komisie pre sociálne veci,
- nízka nezamestnanosť,
- fungujúci klub dôchodcov,
- udržiavané staré zvyky a tradície obce.

Slabé stránky:

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby,
- nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb,
- nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb,
- migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia,
- nepriaznivý demografický vývoj,
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb,
- migrácia mladej generácie,
- nárast počtu seniorov a zdravotne postihnutých osôb
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci,
- chýba miestna organizácia zdravotne postihnutých.

Príležitosti:

- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych ,
- cielenie opatrení podľa miestnych potrieb,
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov,
- rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí,
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií,
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva,
- vzdelanie a rekvalifikácie dospelých občanov použiteľných pre trh práce.

Ohrozenia:

- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality,
- možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví,
- nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií,
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby,
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb,
- postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity,
- nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za služby.

Po vyhodnotení pôsobiacich faktorov je zrejmé, že existuje nerovnováha v pomere rozsahu silných stránok k prvkom a javom, ktoré pôsobia ako slabé stánky. Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak by tento stav v spoločnosti pretrvával a neriešil by sa, mohli by nastať negatívne javy, ako:

- vznik a narastanie sociálneho napätia v komunite obce,
- pokles súčasnej úrovne už poskytovaných sociálnych služieb,
- pokles alebo strata dôvery v oficiálne orgány obce a ich schopnosť riešiť problémy v sociálnej oblasti...

3. Strategická časť

3.1 Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sa orientujú na tieto základné oblasti:

- a) podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb,
- b) rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom,
- c) zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovanie zariadení sociálnych služieb,
- d) vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb.

Obec Veľké Orvište sa snaží naplňovať tieto priority nasledovne:

- zabezpečuje najmä opatrovateľskú službu u občanov, ktorí sú na tento druh sociálnej služby odkázaní so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí,
- v prípade potreby zabezpečenia poskytovania sociálnej služby v pobytovom zariadení aktívne spolupracuje s TTSK,
- podpora vytvorenia sociálneho zariadenia pre potreby obce (denný stacionár),
- vyriešiť bezbariérovosť v obci (obec má záujem vybudovať bezbariérovú výdajňu stravy),
- aktivitami podporiť spoločensky neprispôsobivých obyvateľov na začlenenia do spoločenského života v obci,
- bytová výstavba a podpora obnovy bytového fondu v obci pre mladú generáciu, omladenie obce,
- obec vytvorí najmä organizačné a technické podmienky na ďalšie vzdelávanie zamestnancov pôsobiacich v sociálnej oblasti (rôzne druhy vzdelávacích aktivít, štúdium popri zamestnaní a pod.)

Na dosiahnutie tohto cieľa bude obec využívať koordinovaný postup všetkých poskytovateľov sociálnych služieb v obci, s efektívnym využitím ich súčasných personálnych a finančných kapacít a so zameraním sa na získanie všetkých dostupných finančných zdrojov, vrátane prehodnotenia priorít obecného rozpočtu smerom k navýšeniu v oblasti sociálnych služieb.

3.2 Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Veľké Orvište úzko participuje na PHSR obce Veľké Orvište. Čiastkovým cieľom je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci. Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom programovom

rozpočte sú ohraničené, je potrebné túto požiadavku zahrnúť do programového rozpočtu na roky 2018 – 2022 (podľa komunitného plánu na roky 2018 – 2022). Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viaczdrojového financovania. Na jednotlivé priority rozvoja sociálnych služieb stanoví Obecné zastupiteľstvo obce Veľké Orvište zodpovedné osoby a časový horizont realizácie.

3.3 Spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb

Pri komunitnom plánovaní sociálnych služieb je rovnako dôležitý samotný proces plánovania ako aj jeho výsledok. Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia a obecní poslanci. Od nich sa očakáva, že vyjadria podporu požiadavkám občanov vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie. Rozvoj sociálnych služieb môže byť oveľa dynamickejší, ak je podporovaný väčšinou zainteresovaných.

Účasť na komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov: preberá poverený pracovník za sociálnu oblasť,
- ústne návrhy občanov: na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložennom návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojím podpisom,
- účasť obyvateľov obce na verejnom zhromaždení.

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority,
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby,
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Veľké Orvište minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce.

Na rokovanie zastupiteľstva bude predložená správa o plnení úloh Komunitného plánu sociálnych služieb, aktuálnej situácii a aktualizácii úloh obce v oblasti sociálnych služieb na budúce obdobie.

Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu Komunitného plánu sociálnych služieb obce sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce.

Záver

Spracovaním Komunitného plánu sociálnych služieb obce Veľké Orvište sa v obci pristúpilo ku komplexnému komunitnému plánovaniu, cieľom ktorého je:

- zmapovanie a vyhodnotenie situácie v oblasti sociálnych služieb v obci,
- naštartovanie systematického a transparentného plánovania rozvoja sociálnych služieb za účasti všetkých dotknutých subjektov a vytvorenie efektívne fungujúceho miestneho partnerstva týchto subjektov,
- stanovenie a realizácia strategických cieľov a opatrení rozvoja sociálnych služieb obce,
- vytvorenie nástroja pre rozhodovanie manažmentu obce v oblasti sociálnych služieb.

Úspech realizácie strategických cieľov a opatrení stanovených v komunitnom pláne bude podmienený mierou spolupráce dotknutých subjektov a vhodným zabezpečením finančných, materiálnych a personálnych podmienok potrebných na rozvoj sociálnych služieb v obci.

Veľké Orvište, jún 2018

Dokument bol prerokovaný a schválený na Obecnom zastupiteľstve

dňa: 25.06.2018

Uznesenie č. 25/2018

Pavol Paulovič
starosta obce

